

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/56/2022
Identifikačné číslo spisu:	7117212198
Dátum vydania rozhodnutia:	30.03.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Soňa Mesiarkinová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:7117212198.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Sone Mesiarkinovej a sudcov JUDr. Martina Holíča. a JUDr. Igora Belka, v spore žalobkyne Q. Š., bytom v S., Q. XXX/XX, zastúpenej advokátskou kanceláriou ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA JUDr. Peter Kerecman spoločnosť s ručením obmedzeným, so sídlom v Košiciach, Rázusova 1, proti žalovanému Q.. Q. Š., bytom vo Š. S., Y. P. O. - D. X, D.-XXXX B.-W.-F., zastúpenému advokátom Mgr. Štefanom Jakabom, so sídlom v Košiciach, Hviezdoslavova 7, o určenie vecí patriacich do dedičstva, vedenom na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 12 C 17/2017, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 26. novembra 2020 sp. zn. 5 Co 399/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobkyňa má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice I (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 11. júna 2019 č. k. 12 C 17/2017 - 227 vo výroku I. určil, že hnutelné veci, a to 1. obraz s rozmermi 49 x 61 cm bez rámu (60 x 73 cm s rámom) s motívom muž s kapsou (olej) od neznámeho ukrajinského autora, na ktorom je zobrazený sediaci starší muž s pastierskou kapsou od pol pása hore v dedinskom oblečení; 2. obraz s rozmermi 59 x 42 cm bez rámu (72 x 54 cm s rámom) s motívom krajinka Oravy rodná dedina (akvarel), od neznámeho čínskeho umelca, na ktorom je zobrazená drevenica a vysoký strom; 3. obraz s rozmermi 29 x 41 cm bez rámu (52 x 40 s rámom) s motívom lúčne kvety od Ladislava Záborského (olej), na ktorom sú zobrazené lúčne kvety fialovej farby; 4. obraz s rozmermi 35 x 46 cm bez rámu (57 x 46 cm sa rámom) s motívom Výsoké Tatry od autora Ľudovíta Fullu (olej), na ktorom sú zobrazené tatranské štíty, signovaný autorom; 5. obraz s rozmermi 58 x 78 cm bez rámu (76 x 96 cm s rámom) s motívom krajinka od autora Jozefa Orenčáka (olej); 6. obraz s rozmermi 69 x 31 cm bez rámu (80 x 43 cm s rámom) s motívom kvety od autora Jozefa Orenčáka (olej), na ktorom sú zobrazené kvety v krčahu, kytica, v ktorej sa nachádzajú kvety rôznej farby; spoluvlastnícky podiel vo veľkosti 1 k 7. obrazu s rozmermi 36 x 96 cm bez rámu (51x 110 cm s rámom) s motívom krajinka od autora Orenčák

(olej); 8. obraz s rozmermi 36 x 59 cm bez rámu (50 x 72 cm s rámom) s motívom krajinka od autora Orenčák (olej), patria do dedičstva po nebohom Q.. Š. Š.H., D..., narodenom XX. Q. XXXX, zomrelom XX. W. XXXX, naposledy bytom Q. XXX/XX, S. - W.. Vo výroku II. súd žalobu v prevyšujúcej časti zamietol. Vo výroku III. priznal žalobkyni proti žalovanému nárok na náhradu trov konania vo výške 100 % s tým, že o výške náhrady trov konania súd rozhodne samostatným uznesením po právoplatnosti rozsudku. V odôvodnení rozhodnutia poukázal na § 540, § 628 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka, § 212 ods. 1 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilného mimosporového poriadku, § 137 písm. c/, § 151 ods. 1 a 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“). Súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalobkyňa má naliehavý právny záujem na požadovanom určení, že obrazy patria do dedičstva po poručiťelovi, keď bez požadovaného určenia nemôže prebiehať konanie o dodatočnom prejednaní dedičstva po poručiťelovi. Na základe vykonaného dokazovania mal súd za nesporné, že v čase smrti poručiťela sa všetkých osem obrazov nachádzalo v dome poručiťela, respektíve v jeho domácnosti, keďže poručiťel nebol vlastníkom domu, v ktorom býval spoločne so svojou manželkou. Vykonaným dokazovaním mal súd taktiež za dostatočne preukázané a nesporné, že obrazy v žalobe označené číslami 1, 2, 3, 4, 5, 6 a 8 patrili do výlučného vlastníctva poručiťela, keďže tento ich získal darom. Obraz číslo 7 patril do podielového spoluvlastníctva žalobkyne a poručiťela, keďže tento obraz im daroval autor obrazu k ich svadbe ako svadobný dar. Taktiež za nesporné mal súd to, že uvedené obrazy boli odovzdané do advokátskej kancelárie JUDr. Raffáčovej odkiaľ si ich dňa 13. mája 2011 prevzal žalovaný. O tomto svedčí protokol o odovzdaní predmetných obrazov JUDr. Raffáčovou žalovanému. Keďže žalobkyňa poprela, že by poručiťel daroval obrazy žalovanému, skutkové tvrdenie žalovaného, že obrazy mu boli poručiťelom darované, považoval súd za sporné, keď žalovaný musel toto svoje tvrdenie preukázať. Súd dospel k záveru, že písomný doklad o darovaní obrazov neexistuje. Svedkovia, ktorí boli vypočutí v spore, prítomní pri darovaní obrazov neboli. Žalobkyňa poprela, že by o darovaní obrazov vedela. Súd uviedol, že je pravdou, že žalobkyňa pri predbežnom vyšetrení na Notárskom úrade JUDr. Pravotiakovej neuviedla, že obrazy patria do dedičstva. Avšak neuviedla žiadne obrazy, nie len tie, o ktorých žalovaný tvrdí, že mu boli darované. Pred notárkou taktiež neuviedla, že by poručiťel synovi niečo daroval. Číže skutočnosť, že žalobkyňa neuviedla obrazy do dedičstva neobstojí ako dôkaz o tom, že ich neuviedla preto, lebo boli žalovanému darované. Žalobkyňa nielen, že neuviedla uvedených osem obrazov, ale neuviedla žiaden obraz, že patrí do dedičstva po poručiťelovi. Podľa názoru súdu žalovaný neunesol dôkazné bremeno o darovaní obrazov. V čase smrti poručiťela žalované obrazy boli v domácnosti poručiťela. Ak žalovaný tvrdil, že obrazy mu poručiťel za života daroval, musel to preukázať. Preukázať to však nevedel. Podľa názoru súdu neobstojí tvrdenie, že žalobkyňa sama odčlenila darované obrazy v tabuľke, ktorú vyhotovila pre JUDr. Raffáčovú. Obrazy rozdelila podľa toho, kým boli nadobudnuté, čo aj zvýraznila písmenom x. Týmto písmenom označila obrazy nadobudnuté počas trvania manželstva poručiťela so žalobkyňou. Nepotvrdila vyjadrenie žalovaného, že žalobkyňa sama odčlenila obrazy, ktoré boli darované žalovanému a ktoré darované neboli. Takáto skutočnosť ani zo samotnej tabuľky nevyplyva. Súd zároveň uviedol, že v neprospech žalovaného hovorí aj určitý skutkový a časový nesúlad, ktorý vyšiel počas dokazovania najavo. Svedkyňa JUDr. Raffáčová uviedla, že obrazy jej osobne priniesla žalobkyňa, čo žalobkyňa poprela. Svedok Y. K. uviedol, že obrazy JUDr. Raffáčovej priniesol on spolu s X.. R. a nebolo to dňa 9. mája 2011, kedy bol datovaný protokol o odovzdaní a prevzatí obrazov, ale dňa 10. mája 2011, keďže svedok si pamätal, že v ten deň ešte viezol žalobkyňu spolu s X.. R. na notársky úrad na prejednanie dedičstva. V protokole o odovzdaní a prevzatí obrazov zo dňa 9. mája 2011 je uvedené, že obrazy budú do skončenia označeného dedičského konania uložené v priestoroch advokátskej kancelárie JUDr. Raffáčovej. JUDr. Raffáčová vo svojej výpovedi uviedla, že obrazy odovzdala žalovanému vo svojej kancelárii protokolárne a bolo to s určitým časovým odstupom potom, ako skončilo základné dedičské konanie. Odovzdať mu mala všetkých osem obrazov. Žalovaný vo svojej výpovedi však uviedol, že doma má iba šesť obrazov, ktorých fotografie aj doložil do spisu, o zvyšných dvoch obrazoch vedomosť nemal. Nepamätal si, či podpisoval nejaký protokol o odovzdaní a prevzatí obrazov od JUDr. Raffáčovej. Obrazy mu mala odovzdať po ukončení dedičského konania. Do spisu bol však založený protokol o odovzdaní obrazov JUDr. Raffáčovou žalovanému, z ktorého vyplýva, že žalovaný si od JUDr. Raffáčovej prevzal všetkých osem obrazov a prevzal ich dňa 13. mája 2011. Číže nebolo to s určitým časovým odstupom po skončení dedičského konania, ako to tvrdili žalovaný a JUDr. Raffáčová vo svojich výpovediach, ale ešte počas prvého dedičského konania, ktoré podľa osvedčenia o dedičstve sp. zn. 13 D 430/2010 bolo

právoplatne ukončené 27. mája 2011. Súd uzavrel, že keďže sa žalovanému nepodarilo hodnoverným spôsobom preukázať, že žalované obrazy mu boli poručiteľom darované, súd rozhodol, že tieto obrazy patria do dedičstva po zomrelom Q.. Š. Š.H., D.. okrem obrazu označeného číslom 7, ktorý bol v podielovom spoluvlastníctve poručiteľa a žalobkyne, keďže tento obraz bol darom od autora k ich svadbe a teda patril do podielového spoluvlastníctva. Keďže do dedičstva patril iba spoluvlastnícky podiel o veľkosti 1 k tomuto obrazu, nie celý obraz, súd v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. O nároku na náhradu trov konania súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 a 2 CSP. Proti uvedenému rozhodnutiu podal odvolanie žalovaný.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 26. novembra 2020 sp. zn. 5 Co 399/2019 vo výroku I. rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil (§ 387 ods. 1 a 2 CSP) ako vecne správny. Vo výroku II. priznal žalobkyni proti žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie. Odvolací súd dospel k záveru, že žalovaným uplatnený odvolací dôvod v zmysle § 365 ods. 1 písm. d/ CSP nie je daný, keď žalovaný v odvolaní neuviedol žiadnu vadu, ktorú by bolo možné subsumovať pod daný odvolací dôvod. K žalovaným uplatnenému odvolaciemu dôvodu v zmysle § 365 ods. 1 písm. e/ CSP odvolací súd mal za to, že vzhľadom na skutkové zistenia a príslušné právne normy pre rozhodnutie veci nie je potrebné žiadne ďalšie dokazovanie, aj napriek tomu, že žalovaný označil dôkazy (výsluch svedkyne X.. R.), ktoré navrhoval už v konaní na súde prvej inštancie (a ktoré neboli vykonané). Odvolací súd poukázal, že súd nie je viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania (rozhodnutie NS SR 4 Cdo 262/2009) a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy, keď má za to, že má spoľahlivo zistený skutkový stav rozhodujúci pre rozhodnutie vo veci. Súd sám rozhodne, ktoré z navrhnutých dôkazov vykoná (§ 185 ods. 1 CSP). Odvolací súd zároveň nevzhliadol naplnenie odvolacieho dôvodu v zmysle § 365 ods. 1 písm. f/ CSP, keď uviedol, že z odôvodnenia napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie jednoznačne vyplýva, že súd vzal do úvahy iba skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané, resp. vyšli počas konania najavo a neopomenul žiadnu skutočnosť, ktorá z vykonaných dôkazov vyplynula, resp. vyšla počas konania najavo, jeho skutkové zistenia nie sú založené na chybnom hodnotení dôkazov, nie je logický rozpor v hodnotení dôkazov, príp. poznatkov, ktoré vyplynuli z prednesov účastníkov alebo, ktoré vyšli najavo inak, z hľadiska závažnosti (dôležitosti), zákonnosti, pravdivosti, eventuálne vierohodnosti a výsledok hodnotenia dôkazov zodpovedá tomu, čo bolo zistené spôsobom vyplývajúcim z § 191 - § 194 CSP. Odvolací súd nevzhliadol ani naplnenie odvolacieho dôvodu v zmysle § 365 ods. 1 písm. h/ CSP, keď mal za to, že súd prvej inštancie použil správny právny predpis, správne ho vyložil a správne ho aplikoval na zistený skutkový stav, teda z podradenia skutkového stavu pod právnu normu vyvodil správne závery. Na zdôraznenie správnosti záverov dôvodov napadnutého rozsudku odvolací súd uviedol, že existencia naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení vyplýva priamo zo zákona, a to § 212 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku. Odvolací súd uviedol, že za skutkovej situácie, keď žalovaný tvrdí, že došlo k darovaniu otcou za jeho života, pričom predmetom daru mali byť obrazy, ale k odovzdaniu veci nedošlo, je potrebné v prejednávanom spore aplikovať § 628 ods. 2 Občianskeho zákonníka, pričom odvolací súd zároveň poukázal na § 40 a 46 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Odvolací súd vychádzajúc z uvedených ustanovení a v nadväznosti na zistený skutkový stav uviedol, že pre platnosť darovacej zmluvy mala byť vyhotovená písomná darovacia zmluva. Žalovaný s takýmto dôkazom nedisponuje a ani netvrdil, že by poručiteľ takúto zmluvu vyhotovil. Odvolací súd skonštatoval, že na základe uvedených skutočností, keď darovacia zmluva nebola uzatvorená písomne, pričom zákon vyžaduje pre daný prípad písomnú zmluvu, v prípade, že aj keby došlo k darovaniu podľa tvrdenia žalovaného, nemožno takýto úkon považovať za platne uzatvorený. Preto aj podľa názoru odvolacieho súdu žalovaný neunesol dôkazné bremeno o darovaní obrazov. Odvolací súd mal za preukázané, že sporné obrazy v čase smrti poručiteľa patrili poručiteľovi a teda patria do dedičstva po poručiteľovi. Ďalšie námietky žalovaného vyhodnotil odvolací súd za také, ktoré nie sú spôsobilé privodiť v konaní iný záver, a preto nepovažoval za potrebné sa k nim vyjadriť. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 a 2 v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“). Dovolateľ vyvodzoval prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, pretože súd mu nesprávnym

procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Mal za to, že súdy nižšej inštancie pochybili, keď konštatovali, že žalovaný neunesol dôkazné bremeno, keď nepreukázal uzavretie darovacej zmluvy, či už v písomnej alebo ústnej forme, pričom podľa názoru žalovaného bolo povinnosťou žalobkyne preukázať, že darovacia zmluva uzatvorená nebola. Rozhodnutie odvolacieho súdu považoval za nepreskúmateľné. Mal za to, že odvolací súd sa vôbec nezaoberal základnou otázkou naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení. Uviedol, že z hľadiska zdôvodnenia písomného vyhotovenia je zrejmé, že súd nezhodnotil a nevyložil dôsledne dielčie skutkové zistenia, a následne aj záver o skutkovom stave, ktorý by následne podrobil zodpovedajúcemu právnomu posúdeniu veci, keď pristúpil k neprípustným súhrnným skutkovým zisteniam a hodnoteniu dôkazov, ktoré sú v vzájomnej kolízii s pravidlami logického myslenia. Mal za to, že zo strany súdov zostalo nepovšimnuté tvrdenie žalobkyne, keď tvrdila, že ona je vlastníčkou predmetných obrazov (čím zdôvodnila podanie žaloby), pričom z hľadiska naliehavosti záujmu na požadovanom určení skúmania vlastníckeho režimu sporných obrazov mal súd prvej inštancie vyhodnotiť tvrdenia ako kontraproduktívne. Uviedol, že skutočnosť, že poručiteľ bol vlastníkom predmetných vecí nevyplýva ani z dôkazov, ktoré žalobkyňa predložila. Navrhoval, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu ako aj rozhodnutie súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalobkyňa v písomnom vyjadrení k dovolaniu navrhovala, aby dovolací súd dovolanie žalovaného ako neprípustné odmietol.

5. Žalovaný v následnom vyjadrení zotrval na podanom dovolaní.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu - žalovaný, v neprospech ktorého bolo rozhodnuté, zastúpený v súlade s § 429 ods. 1 CSP, skúmal prípustnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), pričom dospel k záveru, že dovolanie žalovaného je potrebné odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

7. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 ods. 1 CSP.

8. Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

8.1. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť, z čoho konkrétne vyvodzuje prípustnosť dovolania a v spojitosti s tým označiť v dovolaní náležitým spôsobom tiež dovolací dôvod. V dôsledku spomenutej viazanosti neskúma dovolací súd správnosť napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

10. Dovolateľ vyvodzoval prípustnosť podaného dovolania na základe ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, v zmysle ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa, tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo. Dovolací súd preto skúmal opodstatnenosť argumentácie žalovaného, že v konaní došlo k ním tvrdenej vade zmätočnosti.

12. Dovolateľ namietal, že procesným postupom súdov nižšej inštancie došlo k zásahu do jeho práva na spravodlivý súdny proces. Podstatou tohto práva je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces pre procesnú stranu nevyplyva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

13. Žalovaný v súvislosti s vadou § 420 písm. f/ CSP v prvom rade vytýkal nesprávny záver súdov o neunesení dôkazného bremena žalovaným, keď nepreukázal uzavretie darovacej zmluvy, či už v písomnej alebo ústnej forme, pričom podľa názoru žalovaného bolo povinnosťou žalobkyne preukázať, že darovacia zmluva uzatvorená nebola.

14. Jedným zo základných nosných princípov rekodifikácie civilného procesného práva je princíp procesnej zodpovednosti strán sporu. Podľa všeobecných ustanovení o konaní sa súd prísne spravuje dispozičným princípom, čo sa odzrkadľuje v princípe formálnej pravdy. Najprísnejšou sankciou za pasivitu strán v konaní, najmä za neunesenie bremena tvrdenia a dôkazného bremena, je strata sporu. Dôkazné bremeno je inštitútom práva procesného, pretože je nerozlučne spojené s civilným sporovým konaním a prejavuje sa vo výsledku sporu.

15. Dovolateľ nesúhlasil so záverom odvolacieho súdu o neunesení dôkazného bremena, k uvedenému dovolací súd poznamenáva, že dôkazné bremeno predstavuje súhrn pravidiel umožňujúcich súdu rozhodnúť vo veci. Neunesenie dôkazného bremena v sebe obsahuje procesnú zodpovednosť strany sporu za to, že v konaní neboli preukázané jej tvrdenia a že z tohto dôvodu muselo byť rozhodnuté o veci samej v jej neprospech (Macur Jozef, Dôkazné bremeno v civilním soudním řízení, 1. vydání, Brno, Masarykova Univerzita v Brne, 1995).

16. Procesná aktivita strán sporu v zmysle čl. 8 CSP a § 149 CSP a ich zodpovednosť za neunesenie dôkazného bremena v kontradiktórnom sporovom konaní leží výlučne na stranách sporu. Povinnosť strany sporu preukázať vlastné tvrdenia, z ktorých odvodzuje svoje právo, nemôže byť prenášaná na protistranu, pretože by to bolo v rozpore so základnými princípmi kontradiktórneho procesu, ako aj s princípom zodpovednosti za unesenie dôkazného bremena a princípom formálnej pravdy uplatňovanej v sporovom konaní.

17. V prejednávanej veci sa žalobkyňa domáhala určenia, že v žalobe špecifikované obrazy patria do dedičstva poručiťľa (jej manžela), keďže v čase jeho smrti boli v jeho vlastníctve. Žalovaný tvrdil, že uvedené obrazy mu poručiťľ počas jeho života daroval, je ich vlastníkom (v dôsledku čoho nepatria do dedičstva), a preto žalovaného zaťažovalo dôkazné bremeno vo vzťahu k týmto tvrdeniam, ktoré zakladali z hľadiska hmotného práva obranu k uplatnenému žalobnému nároku. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozsudku (v spojení s odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie) náležite zdôvodnil svoj záver, že žalovaný neunesol dôkazné bremeno v tvrdení, že mu poručiťľ daroval obrazy

(keď odvolací súd doplnil, že aj keby došlo k darovaniu podľa tvrdenia žalovaného, daný úkon by nebolo možné považovať za platný, nakoľko nebol uzatvorený v zákonom vyžadovanej písomnej forme), čo malo v danej veci za následok vyhovieť žalobe a určení, že obrazy patria do dedičstva poručiť. Pri hodnotení dôkazov nemožno odvolaciemu súdu vyčítať pochybenia, a preto ani nemožno polemizovať s jeho závermi, ktoré žalovaný namieta v dovolaní. Žalovaný tak v tejto časti neopodstatnenie namietal zaťaženie konania vadou v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

18. Žalovaný v súvislosti s vadou v zmysle § 420 písm. f/ CSP ďalej namietal nesprávne zistený skutkový stav súdmi nižšej inštancie, ako aj nesprávne hodnotenie dôkazov.

19. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (tu porovnaj aj I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP, avšak tieto vady v prejednávanej veci nezistil.

20. Nespôsobilou založiť prípustnosť dovolania je dovolacia námietka týkajúca sa (prípadného) nesprávneho hodnotenia vykonaných dôkazov odvolacím súdom, ktoré bez ďalších relevantných skutočností nemožno považovať za tzv. zmätočnosťnú vadu v procesnom postupe odvolacieho súdu, a to preto, že (i) hodnotenie dôkazov prislúcha zásadne len tomu súdu, ktorý ich vykonal, teda v tomto prípade súdu prvej inštancie a (ii) pokiaľ súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu nesprávne, ale táto skutočnosť sama osebe prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP nezakladá.

20.1. Dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je paušálne tvrdenie o nedostatočne zistenom skutkovom stave, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu. Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval Ústavný súd Slovenskej republiky napríklad v uznesení sp. zn. II. ÚS 465/2017 a nedospel k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti.

21. Dovolateľ v súvislosti s vadou § 420 písm. f/ CSP taktiež namietal nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu, keď mal za to, že odvolací súd sa vôbec nezaoberal základnou otázkou naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení.

22. K tomuto dôvodu prípustnosti dovolania treba uviesť, že ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že súdy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, musia sa zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu (účastníkmi konania) a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. Garcia Ruiz v. Španielsko, Vetrenko v. Moldavsko, Kraska v. Švajčiarsko).

23. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu/účastníka mimosporového konania na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu/účastníka konania na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu/účastníka konania. Porušením uvedeného práva strany sporu/účastníka konania na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej, sa

strane sporu/účastníkovi konania (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo, aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP.

24. Obsah spisu v ničom neopodstatňuje tvrdenie dovolateľa, že odvolací súd rozhodnutie dostatočne neodôvodnil. Odvolací súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu; pričom odôvodnenie napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu spĺňa náležitosti riadneho odôvodnenia v zmysle § 393 ods. 2 CSP. Dovoláním napádaný rozsudok uvádza skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, stanoviská strán sporu k prerokúvanej veci, ktoré dôkazy vykonal a výsledky vykonaného dokazovania, obsah odvolania i právne predpisy, z ktorých vyvodil svoje právne názory vysvetlené v odôvodnení. Odvolací súd sa v odôvodnení zároveň vysporiadal s podstatnými odvolacími námietkami.

24.1. K dovolacej námietke žalovaného, že odvolací súd sa nezaoberal základnou otázkou naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, dovolací súd uvádza, že sudy nižšej inštancie sa otázkou naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení zaoberali a aj náležite svoje závery zdôvodnili (viď. bod 56. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie a body 15., 15.1., 15.2., 15.3. odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu).

24.2. Skutočnosť, že dovolateľ sa s názorom súdov nižšej inštancie nestotožnil, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu.

24.3. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP tak nemožno považovať to, že sudy neodôvodnili svoje rozhodnutia podľa predstáv dovolateľa. Žalovaný preto neopodstatnene namietal existenciu vady v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

25. Vzhľadom na obsah dovolania dovolací súd zároveň poukazuje, že prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nezakladá ani to, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (prípadne) spočívalo na nesprávnych právnych záveroch, t. j. nesprávnom právnom posúdení veci (porovnaj judikáty R 54/2012 a R 24/2017). Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

26. Na základe vyššie uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalovaného nie je podľa § 420 písm. f/ CSP prípustné, preto dovolanie ako neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

27. Výrok o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

28. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.